

Linsells kyrka

Antikvarisk kontroll vid utvändig målning 2007

Linsells socken, Härjedalens kommun, Härnösands stift

Hampus Benckert

RAPPORT – JAMTLI 2009:15
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli

Box 709

831 28 Östersund

Tel 063-15 01 00

Fax 063- 10 61 68

© Jamtli 2009

Omslagsbild: Linsells kyrka efter ommålning. Jlm 07m90/18.

Foto: Hampus Benckert, Jamtli

Redigering och layout framsida: Lena Ljungkvist, Jamtli Förlag

ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	5
HISTORIK.....	7
<i>Utvändiga ommålningar.....</i>	<i>7</i>
ANTIKVARISKA STÄLLNINGSTAGANDEN	7
BYGGNADSBESKRIVNING.....	8
BESKRIVNING AV SKADOR FÖRE ÅTGÄRDER	8
UTFÖRDA ÅTGÄRDER.....	9
BILDER.....	10

Inledning

Länsstyrelsen i Jämtlands län lämnade 2006-09-25 Svegsbygdens församling tillstånd till utvändig målning av Linsells kyrka (lst dnr 433-10237-04). Till grund för åtgärderna ligger ett åtgärdsförslag som upprättades 2003-10-30 av Sten Hungefält i Sveg.

Arbetet påbörjades i juni 2007 och slutbesiktades i november samma år. Arbetet omfattade utvändig ommålning samt ommålning av väggar och tak i vapenhuset. Entreprenör var Vidars Måleri AB i Ljusdal.

Antikvarisk kontroll och dokumentation utfördes av Jamtli/Jämtlands läns museum genom Hampus Benckert. Anteckningar, fotografier och andra handlingar som rör ommålningen finns i Jamtlis arkiv.

Östersund den 18 oktober 2010

Hampus Benckert
antikvarie

Fastighetsuppgifter m.m.

Fastighet	Linsells kyrka, Linsell 4:7, Linsell socken, Härjedalens kommun
Objekt	Utvändig målning
Fastighetsägare	Svegsbygdens församling
Uppdragsgivare	Svegsbygdens församling Box 33 842 21 Sveg Kontaktperson: Bertil Schylberg
Projektör	Sten Hungefält Kolsätt Mårtes 303 842 93 Sveg Kontaktperson: Sten Hungefält
Entreprenör	Vidars Måleri AB Box 54 827 22 Ljusdal Kontaktperson: Tommy Strandberg Medarbetare: Hans Eriksson, Ola Wallin
Antikvarisk kontroll	Jämtlands läns museum Box 709 831 28 Östersund Kontaktperson: Hampus Benckert
Dnr	Jamtli: 463/2006 F8A Länsstyrelsen i Jämtlands län: 433-10237-04

Historik

Linsells kyrka byggdes 1777-78 efter ritningar av Pehr Tholsson i Linsell. 1797 byggdes tornet, sannolikt av Pål Pehrsson i Stugun och dennes son Pehr Pålsson. Kyrkan är byggd av timmer med rektangulär grundplan, kor i öster och smalare sakristia i nordöstra hörnet. Torn i väster.

Utvändiga ommålningar

I början av 1780-talet rödmålades kyrkan i samband med att den fick panel. 1861-65 byttes panelen i exteriören, som vitmålades. Från 1923 finns en arbetsbeskrivning som anger att kyrkan ”ska ommålas utvändigt i nuvarande färger, dock bör alla fönsterbågar hållas i samma gråvita färg”. På 1980-talet målades fasaderna med akrylatfärg i vit kulör. I början av 2000-talet ommålades entrépartiet med linoljefärg.

Antikvariska ställningstaganden

Innan arbetet påbörjades gjordes enklare skrapprover på fasader och fönstersnickerier. Under det nuvarande färgskiktet hittades en gråvit kulör på både fasader och fönsterbågar och under det gråvita lagret hittades en ockragul kulör på ytterbågarna. Detta skikt förefaller vara samtida med äldre gråvita skikt på fasaderna. Fragment av en rosa kulör hittades under det gråvita skiktet på knutlådorna i tornet, men inte någon annanstans på fasaderna.

Åtgärderna 2007 har syftat till att återställa den färgsättning som kyrkan hade fram till 1980-talet. Kyrkan har därför målats i en gråvit kulör i enlighet med den senaste restaureringen i början av 2000-talet, då portalomfattning och port målades i överensstämmelse med färgsättningen från 1923. Innan arbetet påbörjades framfördes ett förslag att återställa den ockragula färgsättningen av fönsterbågarna, men församlingen har föredragit en gråvit kulör för hela kyrkan. Denna färg är något ljusare än kulören från 1923.

Byggnadsbeskrivning

Beskrivning av skador före åtgärder

Väggar	Väggarna och taket i vapenhuset var målade med linoljefärg i en ljusblå kulör. Färgen krackelerade och flagnade.
Fasad	Stående lockpanel, målad med akrylatfärg i vit kulör. Fasaden hade begynnande rötskador. Färgen krackelerade och flagnade. Skrapprover visade att det fanns flera lager med linoljefärg i gråvita kulörer under akrylatfärgen. Det understa skiktet var en gråvit kulör som låg nära NCS-kulören NCS S 1000-N. En jämförelse med linoljefärgslikaren Linoljefärg 2003 från Teknisk Målerikonsult visade att den gråvita kulören låg väldigt nära provet 7A-786 Grön umbra, men var något ljusare. På tornets knutbrädor hittades spår efter en rosa kulör under det gråvita skiktet. Kulören låg nära 3B-10A Engelskt rött eller 6B-5876 Bränd terra. Det var svårt att jämföra de framskrapade färgfragmenten med linoljefärgslikaren.
Fönster	Sexlufts-fönster, 4 rutor/båge. Bågarna och fönsteromfattningarna var målade med akrylatfärg i vit kulör. Skrapprover visade att det under akrylatfärgen fanns en gråvit linoljefärg och under det gråvita skiktet en linoljefärg i ockragul kulör.

Utförda åtgärder

- Väggar** Den löst sittande färgen i vapenhuset har skrapats bort, väggarna har spacklats och målats om med linoljefärg i en ljusblå kulör, lika tidigare.
- Fasader** Fasaderna har rengjorts till fast underlag. Försök gjordes först att ta bort akrylatfärgen med färgborttagningsmedlet Bums från Alcro Färg. Resultatet blev att färgborttagningsmedel och färg kletade ihop och var svårt att få bort från panelen, som fick en uppruggad yta. All färg har därför borttagits med hjälp av infravärme från en så kallad speedheater.
- Fasaderna har grundats med förtunnad linoljefärg och målats två gånger med linoljefärg i gråvit kulör. Färgen kallas Krita och levereras färdig från Colorama Hillboms AB i Ljusdal. Kulören ligger nära det understa skiktet men är något ljusare.
- Fönster** Fönstersnickerierna har rengjorts till fast underlag med hjälp av speedheater. Fönstren har grundats med förtunnad linoljefärg och målats två gånger med linoljefärg i gråvit kulör, lika fasaderna.

Bilder

Vapenhuset efter ommålning. Jlm 07m90/16

Pågående färgborttagning. Jlm 07m035/35

Kyrkan efter ommålning. Jlm 07m90/18

Kyrkan efter ommålning. Jlm 07m90/21

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2009

ISSN 1654-2045

- 2009:1 Arkeologisk förundersökning – Schaktkontroll i anslutning till fornlämningar 49, hög, samt 235, fossilåker, i Frösö socken
Amanda Jönsson
- 2009:2 Löfsåsen. Skadekartering samt arkeologisk undersökning vid fornlämning nr 258, fossil åker, i Brunflo socken 2008
Amanda Jönsson
- 2009:3 Sörgården – Antikvarisk kontroll vid restaurering av mangårdsbyggnad 2004–2007
Olof Edin
- 2009:4 Sommarhagen – förslag till förnyelse
Ove Hemmendorff
- 2009:5 Brunflo ställverk – Antikvarisk kontroll vid exteriör restaurering 2008
Olof Edin
- 2009:6 Lillhärjåbygget – Restaurering av Farfarsladan och kokhuset, 2008
Martina Berglund
- 2009:7 Landsomsläkten – Skadekartering samt arkeologisk undersökning vid fornlämning nr 142 i Lockne socken, fossil åker, 2008
Amanda Jönsson
- 2009:8 Ankarede kapell – Antikvarisk kontroll vid exteriör restaurering, 2004
Martina Berglund
- 2009:9 Munkflohögen – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Anders Hansson
- 2009:10 Tomtangården – Vårdplan
Christina Persson
- 2009:11 Hotell Tänninge – Dokumentation 2008
Martina Berglund
- 2009:12 Östersunds gamla kyrka – Antikvarisk kontroll vid exteriör restaurering 2007–2008
Martina Berglund
- 2009:13 Järnåldersåker och gravhögar i Håkansta – Arkeologisk utredning i anslutning till fornlämning nr 38 Brunflo socken, gravhögar, 2008
Amanda Jönsson
- 2009:14 Kyrkås gamla kyrka – Antikvarisk kontroll vid omläggning av spåntak 2007
Hampus Benckert
- 2009:15 Linsells kyrka – Antikvarisk kontroll vid utvändig målning 2007
Hampus Benckert